

Jaarverslag 2020-2021

classispredikant Noord-Holland

Peter Verhoeff, juni 2021

Inleiding

Ook het afgelopen seizoen van de kerk werd gekenmerkt door Corona. Was er vorig seizoen nog sprake van een gedeeltelijk 'normaal' jaar, dit jaar stond vanaf het begin in het teken van beperkingen. In september was er nog het nodige mogelijk, in oktober en november werd het al minder en vooral de maanden december tot en met april was er sprake van een zeer gemankeerd kerkelijk leven. De diensten gingen door, dat wel. Verreweg de meeste gemeenten hebben inmiddels apparatuur aangeschaft waarmee online diensten verzorgd kunnen worden. Maar voor het overige viel er veel stil. Als er al vergaderd werd, gebeurde dat via het scherm en alleen voor het hoogstnoodzakelijke. Maar dat was het wel.

Ook voor mijn werk had dat forse consequenties, bijna alles werd afgezegd. Niet alleen voor mij maar voor vrijwel alle classispredikanten zorgde dat voor een opvallende verandering in de toon van het werk. Omdat vrijwel alle 'gewone' zaken uitgesteld werden tot een later moment, bleven alleen de urgente zaken over. En urgente zaken zijn vrijwel nooit leuke zaken. Alleen waar het echt mis ging, of dreigde te gaan, werden we er als classispredikanten nog bij geroepen. Het gevolg was dat we ook als classispredikanten veel thuis zaten, 'zoomden', bemoedigende brieven probeerden te schrijven, en er alleen uit kwamen als een brandje geblust moest worden.

Met de ervaring van vorig jaar in de herinnering besepte ik al snel dat ik dat niet ging volhouden. Gelukkig bleek er een escape denkbaar. Want ook al kon er steeds minder, een-op-een bezoeken bleven toegestaan. Ik maakte daarom van de nood een deugd en bezocht vele predikanten en kerkelijke werkers thuis. Vrijwel altijd was er een aanleiding, en eigenlijk zonder uitzondering werd ik met open armen ontvangen. Ik deelde dat met de andere classispredikanten, en na verloop van tijd namen velen het in enigerlei vorm over. Dit was dé manier om het vol te houden. Voor het werk was het zinvol, voor jezelf hield je het leefbaar.

Natuurlijk was er naast de beperkingen ook genoeg moois, ook dat zal in dit verslag aan de orde komen. Zelfs in de tijden van Corona hield de kerk moedig vol. En dat wordt gewaardeerd. Bemoedigend is het dat Kerkbalans vrijwel op peil bleef. De daling na een vol jaar Corona was te verwaarlozen, kleiner zelfs dan het jaar ervoor. Ook bleven predikanten, kerkelijke werkers, kerkenraden en talloze vrijwilligers creatieve ideeën bedenken om de onderlinge band te behouden. Soms gebeurde dat zelfs over gemeentegrenzen heen. Als voorbeeld noem ik de Pinksteractie van de gezamenlijke gemeenten in het Waterland. Gemeenteleden stuurden elkaar over en weer een Pinkstergroet in de vorm van een duif, en de predikanten namen samen een prachtig filmpje op dat in alle kerken op de Pinkstermorgen vertoond werd. Ze zongen lied 695: 'Heer, raak ons aan met uw adem.'

De opzet van dit jaarverslag is in grote lijnen hetzelfde als de afgelopen jaren. Het is mijn ambitie om wel wat korter van stof te zijn. Terugkijkend naar de vorige jaarverslagen merk ik dat ik – net als zoveel predikanten – lijd aan de ziekte van breedsprakigheid. Ik heb gelukkig een milde variant en vaccinatie is niet nodig, maar ik zou me ter wille van de lezer toch liever wat beperken. Na afronding van het verslag blijkt dat ik deels in mijn opzet geslaagd ben. Dit jaarverslag is ruim 20% korter dan het vorige.

Tegelijk zal ik wel proberen in te zoomen op hoe de gemeenten in onze classis ervoor staan. Dit is het verslag van mijn derde jaar als classispredikanten voor Noord-Holland. En ook al is van die drie jaar bijna de helft Coronatijd geweest en werd mijn werk daardoor beperkt, toch wil ik proberen trends waar te nemen en zoeken hoe we als classis daarmee kunnen omgaan.

Tot slot, ook dit jaar heb ik me in mijn werk gedragen gevoeld. Allereerst door het breed moderamen, daarover later meer. Maar zeker ook door gemeenten, kerkenraden en collega's. Het is een landelijk beeld dat de classispredikant een steeds vertrouwder figuur wordt, tot wie men zich gemakkelijk wendt. Er is vertrouwen en van daaruit is het prettig werken. Niet in de laatste plaats heb ik me ook dit jaar gedragen gevoeld door God. Ik ervaar mijn werk elke dag als geestelijk werk. Daarom zing ik graag mee met het lied van de predikanten van het Waterland:

*Heer, raak mij aan met uw adem,
reik mij uw stralend licht,
wijs mij nieuwe wegen,
geef op uw waarheid zicht.* (Lied 695: 1)

Gemeentebezoeken

De gemeentebezoeken hebben het meest te lijden gehad onder de beperkingen in verband met Corona. Heel veel werden er afgezegd. Ikzelf ben altijd blijven gaan als men mij wilde ontvangen. Zo had ik in de eerste week van januari – toen alles op slot zat – toch een bezoek bij een kerkenraad die me graag ontving. Voor bijna alle andere kerkenraden gold dat echter niet. Niet-temin lukte het om het afgelopen seizoen bij elkaar toch 37 bezoeken af te leggen. Ik reken daarbij van september tot september. Een paar van de bezoeken die ik hier noem zal dus na voltooiing van dit verslag nog worden afgelegd.

Bezocht werden: Volendam, Westzaan, Velsersbroek, Velsen-Noord, Wieringerwaard, Aalsmeer-Dorp, Beemster, Bloemendaal, Zeevang, Amsterdam Osdorp-Sloten, Amsterdam Oranjekerk, Monnickendam, Egmond, Harenkarspel, Langedijk, Nederhorst den Berg, Julianadorp, Schermer, Naarden, Wormerveer, Alkmaar-Zuid, Amsterdam-Noord, Laren, Haarlem Oosterkerk, Hilversum Regenboogkerk, Broek in Waterland, Waal-Koog-Den Hoorn, Marken, Huizen Goede Herderkerk, Heerhugowaard, Zandvoort, Aalsmeer-Oost, Medemblik, Hoofddorp Marktplaatskerk, IJmuiden PG, Amsterdam Thomaskerk, Aerdenhout en THOMAS.

Het totaal aantal bezochte gemeenten komt daarmee op 105. Als we uitgaan van 170 gemeenten, is bijna 62% inmiddels bezocht.

Gemeentebezoeken vormen nog steeds het hart van mijn werk. Daar komen de echte zaken op tafel. Nadat het altijd eerst over Corona is gegaan, komen daarna vrijwel zonder uitzondering tot de kern. Duidelijk tekent zich daarbij af dat de krimp van de kerk steeds merkbaarder wordt. Dat betreft dan vooral de bestuurskracht. Geld is meestal niet het meest nijpende probleem, en met een paar mensen minder in de dienst kan ook wel. Maar de zorgen over de bezetting van de kerkenraad (en andere functies) nemen toe. Velen zitten al jaren lang in de kerkenraad. En men *wil* het stokje wel overgeven, maar er is niemand die het aanpakt. De reden daarvoor is de tweede grote zorg: er ontbreken hele generaties in de kerk.

Voor de eerste zorg hebben we een scala aan mogelijkheden ter beschikking:

- Als eerste: kunnen we de zaak intern oplossen? Verschuiven, toch nog iemand erbij?
- Als dat niet lukt, kan het dan met minder mensen, terwijl er toch sprake is van verantwoord bestuur?
- Zo niet, zijn er tijdelijke oplossingen, terwijl we zoeken naar definitieve?
- Vervolgens: kan samenwerking met andere gemeenten soelaas bieden?
- Tot slot: als zelfstandig verder gaan niet meer mogelijk is, hoe dan? Samengaan? Huisgemeente? Opheffen? Nog iets anders?

Steeds vaker maak ik mee dat kerkenraden *zelf* inzien dat voortgaan op de wijze waarop men het nu doet eindig is. Ik zie daarin dus het realisme van kerkenraden toenemen. Niet zelden

neemt men zelf met de classispredikant contact op om mogelijkheden te onderzoeken. Dan komt vaak ook nog een andere vraag op tafel, namelijk of men aan de basistaken van de gemeente (eredienst, pastoraat, diaconaat, vorming en missionaire activiteiten) nog wel toekomt. De eerste drie zijn vrijwel altijd gegarandeerd, bij de laatste twee gaat het soms wringen.

Dikwijls komt daarna ook de tweede zorg op tafel, en eigenlijk is dat de echte en grootste zorg van de kerk: het ontbreken van de generaties onder de 50. Dat speelt in nagenoeg alle gemeenten, niet alleen in Noord-Holland maar in heel Nederland. Met enig recht kan zelfs gezegd worden dat het speelt in de hele westerse wereld.

In het gesprek daarover blijkt vaak dat kerkenraden het gevoel hebben dat ze alles al hebben geprobeerd. Er is een gevoel van machteloosheid, dat regelmatig leidt tot het (meestal niet hardop uitgesproken) besluit er maar mee op te houden: het lukt toch niet. Als classispredikant vind ik het soms lastig om goed te laveren als deze zorg te sprake komt. Aan de ene kant wil ik niet de wijsheid in pacht hebben, en die dominee van buiten zijn die even zijn wijsheden komt droppen. Aan de andere kant zie ik dat de gedachte van veel kerkenraden is ten diepste: kom, ga met ons en doe als wij (Psalm 122: 1). En daar wringt wel iets.

Want ten eerste: de vormen die wij in de kerk kennen spreken jongere generaties niet aan. Onderzoek wijst uit: bezig zijn met zingeving, ('wie ben ik? waartoe ben ik er eigenlijk?, hoe ga ik met mensen en de aarde om?'), dat willen ook jongere generaties echt wel. Maar de kerkdienst is daarvoor niet de meest geschikte vorm. En dat los je niet op door de kerkdienst op te leuken. We zullen dus naast de kerkdienst moeten zoeken naar andere vormen die wel passen. Meer dialoog, kleinschalig, en in vormen die gemeenschap stichten. Het boekje *Herkerken* stelt wat dat betreft terechte vragen aan de kerk.

Tweede punt dat kerkenraden lastig vinden: jongere generaties binden zich slecht. Dat geldt niet alleen de kerk, bijvoorbeeld ook verenigingen en politieke partijen hebben er last van. Toch denken we in de kerk nog steeds vaak maar op één manier: je bent lid en je doet mee. Te weinig is er het besef dat incidentele betrokkenheid óók betrokkenheid is. Een kerk die dat niet aanvaardt, maakt bij jongere generaties geen kans.

De werkelijke zaken komen dus aan de orde, maar een gemeentebezoek is veel te kort om echte veranderingen te verwachten. Soms zien kerkenraden ook wel dat die nodig zijn, maar dan duikt onmacht op. 'We willen wel, maar we zouden niet weten hoe.' Ik wacht wat dat betreft met smart op impulsen van de nieuwe Dienstenorganisatie. De nieuwe vorm van dienstverlening moet de *follow up* kunnen gaan bieden, waarvoor in mijn agenda echt geen tijd is. Ik kan een aanzet geven, en dat doe ik ook. Maar er is meer nodig, veel meer.

Ook dit jaar sloten we elk gemeentebezoek af met een geloofsgesprek. En ook dit jaar waren de ervaringen positief. Het lukt altijd, en het wordt als heel verrassend ervaren. Men had van zichzelf niet het idee dat ze dat konden. Maar de ervaring is altijd kostbaar, en men wil ermee verder. Zoals ook de afgelopen jaren schrijf ik de volgende morgen een pastorale brief naar de kerkenraad, waarin ik ophaal wat we besproken hebben en hen aanmoedig vol te houden.

Werkgemeenschappen en collega's

Ook de werkgemeenschappen hadden te lijden onder de beperkingen. Veel bijeenkomsten gingen niet door, en waar ze doorgingen vonden ze vaak online plaats. Opvallend vond ik dat de online bijeenkomsten aanzienlijk minder goed werden bezocht dan eerder fysieke. Ik zag hier dus een beweging die tegengesteld is aan kerkdiensten, die online immers juist beter werden bezocht dan fysieke diensten. Niettemin probeerden collega's elkaar ook op deze manier vast te houden en elkaar te bemoedigen. Predikanten en kerkelijke werkers deelden hoe ze de beperkingen ervoeren en waren daar vaak heel eerlijk in. Ze brachten elkaar op ideeën om het werk op een andere manier vorm te geven en hoe ze op de manier het hoofd boven water konden houden.

Nieuw is de werkgemeenschap Noord-Kennemerland, die apart van de werkgemeenschap Alkmaar is verder gegaan. Het betreft predikanten en kerkelijke werkers van de gemeenten in Velsen-Noord, Beverwijk, Heemskerk, Uitgeest-Akersloot, Castricum en Heiloo. Ze hebben een goede start gemaakt. Daarmee komt het aantal werkgemeenschappen op 11. Zelf was ik bij 16 bijeenkomsten van 10 verschillende werkgemeenschappen aanwezig. Alleen bij de werkgemeenschap Gooi en Vechtstreek was ik niet. Die kwam dit jaar slechts eenmaal bij elkaar en wilde dat liever in afwezigheid van de classispredikant. Ik heb geen reden om aan te nemen dat daar veel achter schuil gaat, maar het verraste me wel een beetje.

Zoals aangegeven in de inleiding, ook ikzelf moest het hoofd boven water houden in Coronatijd. Vorig jaar heeft me geleerd dat ik niet teveel alleen thuis moet zitten, daarvan raak ik in de put. Met name vanaf januari ben ik dan ook predikanten een-op-een gaan bezoeken. Dat was niet alleen steeds toegestaan, het bleek ook uitermate zinvol. Ik bezocht vooral predikanten bij wie er enige aanleiding was. Soms speelde er iets in de gemeente, soms was er een moeilijke situatie in het recente verleden geweest. Soms was er iets wat voor mij gevoel groter kon worden als het niet in de kiem werd gesmoord. Soms was er ook gewoon sprake van afscheid of een nieuwe predikant in de classis. Tot slot waren er ook persoonlijke omstandigheden van welke aard ook die aanleiding waren om contact op te nemen. Zonder één uitzondering ontvingen predikanten me met open armen. En zonder één uitzondering bleek het bezoek achteraf zinvol te zijn geweest. Ik bezocht op die manier in het afgelopen jaar 68 predikanten.

Ringen

De kortste paragraaf van dit jaarverslag gaat over de ringen. Er was dit jaar namelijk niet één ringbijeenkomst. Hoe begrijpelijk dat ook was, zorgen baart het ook. Veel ringen waren al niet sterk, en de meesten zijn nu al anderhalf, straks in het najaar twee jaar niet bij elkaar geweest. Komt dat weer op gang? Daar ligt voor mij en vooral voor Conny een schone taak. Als we weer starten is het onderwerp al aangedragen door de CV van 29 mei: hoe komen gemeenten uit de *lockdown*? Ik merk dat gemeenten behoefte hebben aan het delen van ideeën op dit punt.

Breed moderamen

Na de kortste paragraaf van het jaarverslag volgt de leukste. Ook dit jaar was het weer een vreugde om samen te werken met het breed moderamen. Dat lukte ook in een tijd van veel beperkingen. Alleen in januari zijn we niet fysiek bij elkaar geweest. Gelukkig konden we daarbij gebruik maken van de grote ruimte van de Poterne in Vijfhuizen. Eigenlijk alle leden van het breed moderamen hadden behoefte aan fysiek bij elkaar komen, en dat is ook gelukt zonder nare gevolgen.

Ook dit jaar ben ik weer een flink aantal keren samen met leden van het breed moderamen op pad geweest. Voor 3-3-1 gesprekken, voor gesprekken rond een losmaking en voor andere kwesties die gevoelig liggen. Ik vind het fijn om juist als het spannend wordt samen op te trekken. Twee paar ogen zien maar dan één paar en twee paar oren horen ook beter. Met vrijwel alle leden van het breed moderamen was ik zo bij kerkenraden en predikanten. En altijd was het goed om samen te zijn geweest.

Ik voel me in mijn werk sowieso gesteund door het breed moderamen. Zij zijn de mensen met wie ik optrek, die weten van de hoed en de rand, ze brengen veel deskundigheid in, ze zijn geduldig en altijd bereid als ik hen vraag om samen ergens naartoe te gaan. Niet in de laatste plaats zijn ze ook in staat om de classispredikant op een milde maar toch duidelijke manier feedback te geven. Het breed moderamen is mijn kerkenraad, ik zou me geen raad weten zonder hen.

Niet onvermeld mag blijven dat wij dit jaar twee nieuwe leden van het breed moderamen mochten verwelkomen, en niet op de minste plaatsen. Allereerst is dat Tineke van Alphen als een van de twee scriba's. Ik ben onder de indruk van de snelheid waarmee Tineke zich heeft ingewerkt en zich de toch weerbarstige materie van scriba van een grote classis eigen heeft gemaakt. Natuurlijk had Tineke ervaring als scriba van de oude classis Hoofddorp, maar Noord-Holland is nog iets anders. Steeds op tijd, nauwgezet, proactief en altijd vrolijk, zo heeft Tineke haar plaats ingenomen. En we zijn allemaal blij met haar.

Burg Anker is sinds vorig jaar de nieuwe preses. Ook hij is niet zonder ervaring, en die komt goed van pas. Maar ook voor hem geldt: Hoofddorp is nog geen Noord-Holland. Burg zit plezierig voor, is helder en duidelijk in wat hij wil en kan en geeft goed leiding aan breed moderamen en classicale vergadering. Hoewel wij elkaar al lang kenden, is het vertrouwen tussen ons samen in het afgelopen jaar nog meer gegroeid. Ik merk dat ik het prettig vind om – als het echt spannend wordt – zaken met hem te delen. Daar is altijd tijd voor, en zijn meedenken is altijd zinvol en constructief.

Wij prijzen ons als breed moderamen gelukkig met twee zulke goede nieuwe mensen!

Classispredikanten

Ook over de classispredikanten kan ik niet anders zeggen dan dat wij te lijden hadden onder de beperkingen. Gelukkig kon de Driedaagse in september (die ik samen met collega Trinette Verhoeven van Utrecht georganiseerd had) nog doorgaan, maar al snel daarna was fysiek samenkomen niet meer mogelijk. De directie van de Dienstenorganisatie was zeer streng, het gebouw in Utrecht is bijna anderhalf jaar vrijwel geheel gesloten geweest. Dat wierp ons terug op online bijeenkomsten, die ik persoonlijk als heel zwaar ervaren heb. Sommigen anderen hadden er minder last van, maar ik vond het erg vermoeiend om van 10.00 tot 16.00 met gemiddeld 13 eigenwijze mensen via een scherm te communiceren. Aan het einde van de dag had ik hoofdpijn en lag de rest van de avond op de bank.

Niettemin deden we allemaal erg ons best om zinvol te overleggen en de collegialiteit er in de houden. Dat lukte ten dele. Helaas moest ook de Tweedaagse die voor maart gepland stond afgezegd worden, want ook Hydepark was en bleef dicht. Rond dat moment hebben we wel samen geconstateerd dat we halverwege onze (eerste?) periode van 5 jaar als classispredikant waren en dat de helft daarvan zich had afgespeeld in de beperkingen van Coronatijd.

Gelukkig konden we op 23 juni voor het eerst weer fysiek bij elkaar komen en mocht dat zelfs in het Dienstencentrum in Utrecht. Ik was er bijna anderhalf jaar niet geweest. Een van de onderwerpen op de agenda van die dag had ik aangedragen: ik vond en vind dat er veel teveel verzoeken van de Dienstenorganisatie op ons afkomen om deel te nemen aan allerlei overleggen, werkgroepen en commissies. De gedachte is: de classispredikanten komen in de gemeenten en horen en weten alles. Op zich is dat niet onjuist. Maar al die overleggen dreigen mij wel van mijn eigenlijke werk in de classis af te houden. Het was een goed gesprek op 23 juni, waarbij wel verschillende accenten werden gelegd. Sommigen waarschuwden bijvoorbeeld voor isolement, en dat snap ik ook. Maar ik ben wel van plan voor mijzelf voorzichtig te zijn, en te blijven.

Tot slot de vermelding dat Wim Beekman (Friesland) en Marco Luijk (Brabant-Limburg) in het jaar 2021 respectievelijk voorzitter en secretaris van het Beraad van Classispredikanten zijn.

Voorgaan

Ook dit jaar ging ik met vreugde elke zondag voor. Ik sloeg zo het welgemeende advies van Siep om één zondag in de maand vrij te nemen in de wind. De zondag is en blijft immers voor mij de mooiste dag van de week. Ik vind nog steeds niets heerlijkers dan 's morgens over rustige wegen naar de kerk van bestemming te rijden en me op de dienst te verheugen. Dit jaar waren het er in totaal 42. Veel van die diensten waren natuurlijk online. En drie diensten waren 'buitengaats' (één op Vlieland, en twee in Leiden). Maar het delen van de goede boodschap is waarvoor ik predikant ben geworden. En het is ook goed als veel gemeenten mij zien als voorganger. Daarom ga ik elke zondag voor, het is mijn geluuksmoment in de week.

Colleges

Vorig jaar kon ik er nog van spreken dat de verhouding met beide colleges onverminderd goed was. Dat kan ik dit jaar helaas niet meer zeggen. Maar laat ik beginnen met het goede nieuws: met het CCBB is er nog steeds sprake van een uitstekende werkverhouding. Ik ben altijd bij de vergaderingen aanwezig, en ik kan daar dikwijls zinnige dingen inbrengen over de achtergrond van gemeenten die besproken worden. Met enige regelmaat ben ik ook samen met een van de leden van het CCBB op stap. Er is dan altijd sprake van een financiële vraag waar ook een bestuurlijke kant aan zit, of een bestuurlijke waar ook een financiële kant aan zit. Zo is het in een drachtige samenwerking gelukt om (een deel van) een predikantsplaats door de diaconie gefinancierd te krijgen door een deel van het werk van de predikant diaconaal te omschrijven (o.a. projecten in het kader van de bestrijding van eenzaamheid).

Goed om te vermelden: in het vorige jaarverslag maakte ik melding van de sollicitatieprocedure voor een nieuwe beleidsondersteuner CCBB. Die is inmiddels sinds 1 september 2020 werkzaam in de persoon van Hendrik van Essen. Ook met hem is de werkverhouding uitstekend.

Minder goed nieuws is er te melden over het CCV. Wat zich al enige tijd aandienende, is in de loop van dit jaar steeds duidelijker geworden. Er bleek een diepgaand verschil van mening over hoe classispredikant en college zich tot elkaar verhouden en moeten/kunnen samenwerken. Het college lijkt het lastig te vinden zich aan te passen aan een nieuwe werkwijze, die naar mijn overtuiging de bedoeling is geweest van Kerk 2025. Het jaarverslag van het Generale College voor de Visitatie ondersteunt naar mijn idee die visie.

Het voert te ver om daar op deze plaats uitgebreid op in te gaan, maar ik wil niet onvermeld laten dat dit verschil van inzicht (dat ook zou kunnen worden omschreven als een conflict) me erg veel heeft gekost. Allereerst aan energie en tijd, maar in de loop van de tijd ook steeds meer aan emotie en nachtrust. Ik slaap altijd goed in, maar er zijn nachten geweest dat als ik wakker werd ik de slaap maar moeizaam weer kon vatten. Ik bleef maar tobben over vragen als: wat gaat er nu mis?, hoe heeft het zo ver kunnen komen?, en: had ik iets anders kunnen doen?

Gelukkig is een en ander altijd goed bespreekbaar geweest met het breed moderamen. Vanaf het begin van de kwestie heb ik het BM op de hoogte gehouden. Steeds is het besproken, vaak in aanwezigheid van de voorzitter van het college. Ik ben ook blij dat Conny en ik elkaar steeds hebben kunnen vasthouden, wij zitten op één lijn. En als ik het even niet meer wist of als het me meer raakte dan goed was, was er altijd Burg bij wie ik mijn hart kon luchten. Dat hielp.

Ik denk dat het goed is om op deze plaats niet verder op de kwestie in te gaan. Er is inmiddels een gesprek geweest tussen college en aan afvaardiging van het breed moderamen. Dat heeft voor een deel de lucht geklaard, maar we zijn er zeker nog niet. Na de zomer komt er een vervolg. Ik hoop erg dat we daarbij tot afspraken kunnen komen in de geest van Kerk 2025 en GCV, want van de ontstane situatie is niet goed voor de gemeenten in de classis.

Persoonlijk

Veel van hoe ik het jaar 2020-2021 heb ervaren is in voorgaande paragrafen al aan de orde geweest. Hoe ik door een-op-een bezoek overeind bleef, hoeveel last ik had van het verschil van inzicht met de visitatoren en met hoeveel plezier ik ook dit jaar weer vooring is al gezegd. Toch is er ook dit jaar weer reden om een korte paragraaf te besteden aan hoe ik het werk beleefde.

Vanzelfsprekend kan ik daarbij niet om Corona heen. De wereld werd er door beperkt, de kerk had te maken met gevolgen, en mijn werk bleef natuurlijk niet buiten schot. Persoonlijk vond ik het geen gemakkelijk jaar. Veel meer dan ik zelf dacht blijkt ik het nodig te hebben onder mensen te zijn. Ik miste de gemeentebezoeken, en ook de kerkgangers. Ik miste de vergaderingen en de classispredikanten. Ik miste de mensen en de geur van al die zaaltjes in de kerk. Toch sloegen we ons er met zijn allen doorheen, en dat lukte mij ook.

Te zwaar was het afgelopen jaar niet, wel erg ongelijkmatig. Met name in de maanden van december tot april was ik eigenlijk elke avond thuis. Dat is in bijna 30 jaar werken in de kerk nooit voorgekomen. Daarentegen waren de maanden september en oktober en vooral mei en juni weer veel drukker. Ik probeer toch in te halen wat eerder gemist werd, en dat heeft consequenties. Twee gemeentebezoeken in een week is eigenlijk te veel, zeker als het overige werk door gaat. Niettemin kwam het dit jaar 10 keer voor.

Toch heb ik niet het gevoel dat ik de zomervakantie uitgeput ga bereiken. Over een heel jaar verspreid was het goed te doen. Ik ben dankbaar voor een gezondheid die een baan als deze toelaat.

Dit was mijn derde jaar als classispredikant. Vorig jaar gaf ik aan mij als een vis in het water te voelen. Dat gevoel is dit jaar alleen maar gegroeid. Classispredikant is een taak die sowieso moet groeien. Het kost tijd om gemeenten, kerkenraden en collega's te leren kennen. En vertrouwen winnen kost ook tijd; dat komt te voet, soms schuifelend.

Maar aan het eind van het derde jaar geloof ik te mogen zeggen dat het fenomeen classispredikant niet meer is weg te denken, ook niet in Noord-Holland. Vrijwel alle kerkenraden en collega's weten me te vinden, en ik merk dat het vertrouwen groeit. Van daaruit is het mogelijk om te werken aan soms gevoelige en kwetsbare processen als het samenwerken of zelfs samengaan van gemeenten.

Toch is dat laatste altijd een kwestie van heel behoedzaam manoeuvreren. Gemeenten en kerkenraden zijn allergisch voor het gevoel dat ze tot iets gedwongen worden 'van bovenaf'. Ik heb de indruk dat dat in Noord-Holland nog sterker leeft dan in andere classes. Ik moet er dus altijd goed op letten dat eerst de vraag werkelijk bij kerkenraden zelf vandaan komt. Soms kun je daarin wel een beetje handig zijn. Maar als ik er teveel tegenaan ga duwen, is het bij voorbaat gedoemd te mislukken. Wat dat betreft leerde ik van de voorzitter van de kerkenraad van de

Waddengemeente dit jaar een les voor het leven. Hij zei over de samenwerking op Texel: 'Zorg dat het niet jouw proces wordt, het is *ons* proces'. Tegelijk moet de trein wel blijven rijden. Het is de taak van de classispredikant om zich daar op een constructieve manier tussendoor te bewegen.

Daarmee ben ik aan het einde van dit verslag. Afrondend kan ik alleen maar zeggen: ik ben blij en dankbaar dat ik dit werk mag doen. Ik kan het fysiek en qua tijd aan, en ik geniet er elke dag van. En ik hoop het nog lang te mogen doen.

Ik sluit af zoals ik begon, met het feit dat ik me gedragen voel. Door het breed moderamen, door gemeenten en collega's. Maar vooral ook door God zelf. Ook dit jaar is geestelijk leiderschap geen aparte paragraaf in dit jaarverslag. De eenvoudige reden is dat het dat het niet een apart hoofdstuk is. Daartoe ben ik geroepen, leiding geven op een geestelijke manier. Het is deel van al mijn werk, het is mijn werk.

*Wees ook de Geest die mij aanvuurt
en al mijn twijfels bant.*

Als geroepen kom ik:

mijn tijd is in uw hand.

(Lied 695: 3)

